

Manchester United Tragédiája - München 1958.

2013 május 18. Flag

Szöveg méret

Mentés

•
•
•

• [0](#)

Még nincs értékelve

Mérték

1958. február 6-a a klub történelmének legborzalmasabb napja. A csapatot szállító gép Münchenben lezuhant, és sokan életüket veszítették.

Az ötvenes évek derekán *Matt Busby* irányításával a Manchester United Európa, sőt világ egyik legkitűnőbb tizenegyévé formálódott. Olyan csapattá, amely már az elért eredményeire is büszke lehetett, olyanná, amely a belgrádi továbbjutás után okkal álmodhatott Európa trónjáról, de amelyet igazán fényes jövője koronázhat majd meg. Busby szentül hitte, hogy az a minőség, és mennyiséget tekintve is elsőrangú munka, amellyel olyan "széndarabokból" csiszolt gyémántot, mint *Duncan Edwards* vagy éppen *Bobby Charlton*, a futballvilág trónjára emeli csapatát. Ezt az álmot tépte szét 1958. február 6.-a, a futballtörténelem legsötétebb napja, amelyen a Belgrádból, a Crvena Zvezda elleni BEK-elődöntőt hazatérő Manchester United tragikus balesetet szenvedett, München Riemi repülőtérén.

Az utolsó csapatkép (balról): *Duncan Edwards, Eddie Colman, Mark Jones, Ken Morgans, Bobby Charlton, Dennis Viollet, Tommy Taylor, Bill Foulkes, Harry Gregg, Albert Scanlon, Roger Byrne*

A felállás a Crvena Zvezda elleni BEK-negyeddöntőn. Itt még teljes a keret.

Vannak olyan nevek, fogalmak, amelyek nem szorulnak magyarázatra. "*The Munich Disaster*", mondják szerte a világban, és mindenki egyből arra a bűvös negyven évvel ezelőtti hideg, jeges, szeles napra gondol. A tragédiát – a több évig húzódó szakértői vizsgálat megállapítása szerint – az okozta, hogy a gép a szárnyak jegesedése miatt nem tudott repülni. A BEA (British European Airways) Elizabethan 609-es számú gépe képtelen volt a magasba emelkedni, visszazuhant és kettétört. A hivatalos jelentése szerint huszonhárom ember vesztette életét. Alkalmasint ennél jóval több... Aligha túlzás ugyanis az elhunytak mellett áldozatnak tekinteni Johnny Berryt és Jackie Blanchflower – a Spurs legendás Danny Blanchfloweréé fivéréét -, akik soha többé nem futballozhattak, de akár mindenkit, aki a gépen tartózkodott. Így vagy úgy, valamennyiük későbbi életét befolyásolta, hogy 1958. február 6-án, 15 óra 3 perc és 6 másodperckor, amikor az ezüstszürke gépmadár harmadszor is megkísérelte a felszállást, a fedélzeten tartózkodtak.

Peterdi Pál és *Somos István* 1974-ben megjelent, a futball ezer arca című könyvében így rekonstruálja a Busby-bériknek nevezett alakulat végzetes perceiben történeteket.

"A gép pontosan 15 óra 3 perc 6 másodperckor indult neki harmadszor a kifutópályának. K.G. Rayment másodpilóta ült a kormánynál, Thian kapitány a műszereket ellenőrizte. Negyvenöt másodperccel később az út véget ért. A hivatalos vizsgálat a következőket rögzítette a Lord Burghleyről elnevezett gép pályafutásának utolsó percét. Ahogy a gép egyre nagyobb sebességgel rohogott a kifutó betonján és már túlhaladt azon a bizonyos

ponton, ahol az elz? két kísérletet félbe kellett szakítani, Thain kapitány ismét észlelte a jobb motorból származó lüktet? zajt. Próbált korrigálni, egy pillanatra elvette a gázt, majd ismét teljes sebességre kapcsolt. A sebességmér? mutatója 185 km/órát mutatott, azután 205-re, 215-re ugrott, majd hirtelen 195-re. Thain kapitány kitekintett az oldalablakon. Viharos tempóban közeledett a gép a kifutópálya végéhez. Túl néhány fa és lakóház emelkedett. Ugyanebben a pillanatban a gép mennydörgésén át is meghallotta Rayment másodpilóta rémült kiáltását:

"Jóságos ég, nem tudjuk megcsinálni!"

Thian kapitány kétségbeesetten próbálta visszanyerni a gép sebességét. Nem sikerült, a gázkar már a maximumon volt. A gép parancsnoka tudta, hogy már nincs hatalma a gép felett. Az ezüstmadár önállósította magát és haláltáncát járta. Pokoli csattogások közepette söpört el maga el?l mindent. Fogpiszkálóként töredeztek a világítótestek állványai, a pálya végét jel? fakerítés valósággal elt?nt, és néhány másodperccel kés?bb a gép vérfagyasztó robajjal vágódott a lakóház oldalába.

A szakadó fém reccsenései, a sebesültek jajkiáltása, a haldoklók hörgése felett tiszta, éles hang hallatszott:

"Ha ez a halál, készen vagyok rá! – Billy Whelan, az északír válogatott huszonnégy éves játékosa búcsúzott az élett?l."

A Manchester United hét játékosa – Roger Byren, Geoff Bent, Eddie Coleman, Mark Jones, Liam "Bill" Whelan, Tommy Taylor és David Pegg – a tragédia pillanatában életét veszítette. Duncan Edwards, az angol futball els? számú reménysége, a válogatott huszonegy éves játékosa február 21-én halt bele sérüléseibe. A kísér?k közül Walter Crickmer klubtitkár és két edz?, Tom Curry és Bert Whalley a becsapódáskor életét veszítette. Az utaslista szerint a gép fedélzetén volt egy (vajdasági) magyar házaspár is. Miklós Pál, a Népsport egykori angliai tudósítója, ismert túraszervez? életét veszítette, felesége és pici gyerekük túlélte a tragédiát. Meghalt nyolc sportújságíró (köztük Frank Swift, a hajdani legendás kapus), a személyzet két tagja és egy további utas.

Maga Matt Busby szörny? állapotban feküdt a roncsok között. Bár a becsapódáskor nem veszítette eszméltét, nem sokkal kés?bb elájult a fájdalomtól. Bordái eltörtek és tüdejébe hatoltak, szinte nem maradt egy ép porcikája sem. A müncheni Isaar Rechts kórház orvos csapata Georg Maurer professzor vezetésével hetvenkét napos elkeseredett, sokszor csak szikrányi reményekkel kecsegtet? harcot vívott az életéért. A csata gy?zelmet hozott végül, Matt Busby túlélte a katasztrófát. Bár tudatára ébredve, „fiai” elvesztésének hírére még maga mondta, hogy inkább halt volna meg ? is, nem halhatott meg úgy, hogy ne ültesse Európa futballtrónjára a Manchester Unitedet.

A baleset túlélői között nem szokás említeni Jimmy Murphys, Busby segítőjét, a csapat másodedzőjét, aki másodállásban a walesi válogatottat is dirigálta. Éppen kapitánykodás miatt nem utazott el a Manchester Uniteddel Belgrádba. Wales válogatottja Cardiffban Izrael ellen meccselt, ezért a fűző felmentést adott neki a jugoszláviai túráról. Murphy a Wales-Izrael mérkőzés másnapján, este tért vissza az Old Traffordra, majd haladéktalanul jegyet foglaltatott Münchenbe. Nem lehetett babonás, ha késlekedés nélkül a BEA jegyirodáját tárcsázta.

Miután megérkezett Münchenbe, taxiba vágta magát és azonnal a kórházhoz hajtatott. Amikor évekkal később arról faggatták, hogyan, miből merített erőt, mindig mondta:

Matt Busby szemeiből. Murphy beautózott a kórházba, ahol szinte azonnal az oxigénátorban fekvő Matt Busby ágyához vezették. Alig jutott szóhoz, amikor meglátta. Jimmy Murphy tudta, hét játékosuk meghalt, hogy a fűzők is szörnyő állapotban van, de az egész akkor vált valósággá, amikor meglátta őt. A háborúban légierőnél szolgált, látott egy-két szörnyőséget. De most megszegeyellte, hogy a könnyeit nyelte. A fűzők kinyitotta a szemét, látta rajta, hogy megismerte. Murphy megfogta a lélegezni alig tudó Busby kezét, ő talán szorítani akarta kollégáját, de nem volt az szorítás, még simogatás is alig. A fűzők ránézett és azt mondta:

"Tartsd magasra a zászlót!"

Abban a pillanatban dőlt el, hogy a Manchester United pótolhatatlan veszteségek ellenére is újra nagy csapat lesz. Erre a pillantásra, kézszorításra, a mondatra gondolt akkor is, amikor a Man United tíz évvel később a Wembleyben a Benfica elleni BEK-döntőben elnyerte Európa legrangosabb klubkupáját.

Jimmy Murphy nevét manapság is méltatlanul keveset említik, pedig az 1989-ben elhunyt, Magyarországon szinte teljesen ismeretlen walesi építette gyakorlatilag újjá Matt Busby csapatát. A Manchester United tizenhárom (!) nappal a tragédia után már meccset játszott. Murphy még a mérkőzés reggelén sem tudta, hogy milyen összeállításban játszik majd a csapat, ez volt az egyetlen a klub hosszú történelmében, hogy a kiadott mérőfüzetben üresen maradt az összeállítás rubrikája. A nézők a helyszínen írhatták be a tizenegy játékos nevét. A MU két müncheni túlélővel, Harald Greggel és Billy Foulkesszal a kezdőben, a Sheffield Wednesdayt fogadta az FA-kupa ötödik fordulójában, az Old Traffordon... 3-0-ra nyer. A csoda magyarázata, megoldása Jimmy Murphy. A hatalmas termetű, játékosként robusztus védőként ismert Murphy ritka példánya volt a mindenhez értő embereknek. Az eredményesség zálogát jelentő alázattal szolgálta Busbyt, de amikor kellett, teljes szívvel állt a parancsnoki hídra, hogy azután a fűzők felépülésével visszaadja a helyét. Amúgy kedves, intelligens figura volt, aki a West Bromwich Albion elleni mérkőzés előtt a szálloda halljában egy pianót találva Chopint és Lisztet játszott a játékosainak...

Murphynek napok alatt kellett csapatot csinálnia. Ez csak a Man United játékosai közül természetesen lehetetlen lett volna, ezért kérte többi angol klub segítségét. A walesi óriási fogást csinált egykori játékostársával, Ernie Taylorral, a Blackpool harminchárom éves, válogatott balösszekötőjével, aki vezérévé vált az acélosnak inkább csak nevében nevezhető új Manchester Unitednek. Taylor mellett erősitésnek számított Stran Crowther, az Aston Villa huszonhárom éves, utánpótlás-válogatott fedezete, akiért Murphy a Sheffield Wednesday elleni meccs reggelén szurkolt le a birminghamieknek 35000 fontot, és a Sheffield elleni három gólból kettőt az újonc Shay Brennan szerzett, aki a walesi keze alatt lett jobbhátvédő időlegesen eredményes balszélső.

Azzal, hogy a Manchester a Wednesdayt kiütve továbbjutott a kupában, hogy egyáltalán ki tudott állni, természetesen nem fejeződött be a csapatépítés. Miután az angol liga csapatai közül a Liverpool és a Nottingham Forest mutatott hajlandóságot arra, hogy a játékosokkal is segítse a bajba jutott vetélytársat, Murphy szétnézett a csatornán túl is – és tulajdonképpen zseniális ötlete támadt. Három magyar játékost szemelt ki erősitésül az Unitednek. Három olyan világsztárt, a világ bármely csapatában szívesen látott zsenit, aki akkor éppen klub nélkül volt, eltiltását töltötte. Puskás Ferenc, Kocsis Sándor és Czibor Zoltán játékjogát a magyar szövetség kérésére függesztette fel a Nemzetközi Labdarúgó-szövetség, miután nem tértek haza 1956 telén a Budapesti Honvéd elhíresült túrájáról. Murphy pontosabban a Manchester United kérvényezte a FIFA-nál, hogy a Wembleyben játszott 6-3 óta Angliában is nagy tiszteletnek örvendő három futballisten játékjogát a semmihez sem hasonlítható helyzetre tekintettel úgy adja vissza a szövetség, hogy a Manchester United le tudja igazolni őket. Hogy a szándék mennyire komolya volt, mi sem bizonyítja jobban, hogy rábukkantak a német Kicker sportmagazin egyik ötvennyolc tavaszán megjelent számában a hírre, amelyben a lap arról tudósít, hogy a magyar labdarúgó szövetség hozzájárult az eltiltások felfüggesztéséhez, Puskásék leigazololásához.

Puskás is tud arról, hogy a Manchester United 1958 tavaszán meg akarta szerezni hármukat: "Az eltűnésünk alatt a Manchester United azzal a kéréssel fordult a FIFA-hoz, hogy mindhármunkat, Kocsist, Czibort és engem is kölcsönvenne a büntetés lejártáig. A szörny? müncheni légitragedia után ugyanis kevés játékosuk maradt. A klub felajánlotta, hogy csak alapfizetést ad nekünk, de sem az FA sem a FIDA nem járult hozzá leigazolásunkhoz. Bár hat hétig vitakoztak a döntésen. Végül jogi akadályta támadt az ügynek. Érdekes, hogy az el?z? évben a Real Madrid a Manchesterrel játszott a BEK-el?dönt?t. Valószínűleg tartom, hogy ha nem következik be a tragédia, a következ? dönt?ben újra találkozott volna a két csapat. Én Olaszországban voltam, a rádió szinte azonnal bemondta a szörny? hírt. Döbbenetes volt. Miután minden játékos, én is arra gondoltam, hogy rengeteget utazunk, bármelyikünk rajta lehetett volna a gépen. Csak az jelentett némi megkönnyebbülést, hogy kiderült, Matt Busby és Bobby Charlton túlélte a katasztrófát. Kedveltem Busbyt. Sokat tett a labdarúgásért. A Manchester United éppen er?s csapattá kezdett alakulni. Bámulatatos volt nézni például a kis Duncan Edwardsot, olyan fiatal, mégis majd kicsattant az er?t?l. Halála nemcsak az United számára volt nagy veszteség, hanem az egész angol, s?t az egyetemes futballsportnak is. Néhány hónappal kés?bb, amikor már a Realban játszottam, elmentünk Angliába egy jótékony célú mérk?zést játszani az United ellen. A Madrid nem kért egy fontot sem, Bernabéu segíteni akart egy bajba jutott, nemes ellenfelén. Az Old Trafford stadionban 6-1-re vertük ?ket."

Jimmy Murphy brit játékosokból alakította újjá a csapatot és a Manchester az FA-kupában nem csak a Sheffieldet gy?rte le: eljutott a Wembleybe a dönt?be. A mese úgy lenne igaz, ha Murphy vezette csapat az ikertornyok tövében, legy?zte a Boltont, és a legpatinásabb angol serleg elnyerésével tisztelgett az elhunyt barátok emlékének – de nem így történt. A Bolton, Harry Gregg hibáját kihasználó Nat Lofthouse vezérletével 2:0-ra legy?zte a Manchester Unitedet.

A dönt?ben játszott már a baleset okozta sokk során nem is annyira fizikai, inkább lelki sérült ifjú Bobby Charlton is. Az életét veszít? Duncan Edwards mellett korábban még "csak" második számú reménységnek tartott kés?bbi Sir Bobby jelenléte mellett is azt üzentte, a Busby-bébi egyszer még a lábaik elé térdepeltetik a nagyvilágot.

Ugorjunk negyven évet az id?ben! A Busby-bébik?l nemcsak remek futballisták, világbajnokok, BEK gy?ztesek, angol bajnokok, kupagy?ztesek, de szeretetre méltó úriemberek lettek, akik közül szinte mind sokra vitte az életében, és akik közül szinte senki sem tudott lefeküdni úgy egyetlen éjszaka sem, hogy ne jutott volna eszébe az a szörny? müncheni másodperc.

A Manchester United a Bajnokok-ligája 1996/97-es sorozatában bejutott az elődöntőbe. Miután az UEFA Münchenet választotta a döntő helyszínéül, Bobby Charlton, a Man United legendája, és Lennart Johansson, az európai szövetség első embere úgy vélte, a futball közel negyven évvel a tragédia után nem emlékezhet méltóbban az áldozatokra annál, mint hogy a nemzetközi szövetség a bajor fővárosba invitálja a katasztrófa túlélőit.

Alex Ferguson csapata ugyan elbukott a Borussia Dortmund ellen, a döntőbe jutásért vívott harcban, de Johansson ellenére szétküldte a maghívókat: tudta, ha most nem találkoznak, talán sosem lehet már meghívni őket.

Jackie Blanchflower, Sir Bobby Charlton, Billy Foulkes, Harry Gregg, Kenny Morgan, Albert Scalon, Dennis Violet és Ray Wood (az időközben elhunyt Sir Matt Busby és John Berry már nem lehetett a többiekkel) számára történelmi találkozás volt ez, hiszen a csapat tagjai 1958 óta nem gyűltek így össze. Történelmi, mert – Bobby Charlton kivételével – azóta sem jártak Münchenben. Történelmi, mert többen azóta repülőn sem ültek, csak most, az UEFA és Bobby Charlton kérésére, a barátok emlékének tisztelegve vállalták, hogy túl hatvanadik születésnapjukon, leküzdve gátlásaikat Haethrow-ról Münchenbe szállnak. Végigjárták a negyven évvel azelőtti fekete napok helyeit, a kórházat, a repülőtérrel, a temetőt. A Bajnokok-ligája döntőjének délelőttjén találkoztak Puhl Sándorral, Bozóky Imrével, Hamar Lászlóval és Juhos Attilával, a meccs játékvezetői négyesével, valamint az újságírókkal. Mindannyian meséltek egy kicsit életükről, arról, hogyan fészkelte bele magát a tragédia a mindennapjaikba. Az északir Harry Gregg, aki a tragédia után néhány hónappal a svédországi világbajnokságon a torna egyik legjobb kapusa lett, arról beszélt, milyen gyakran álmodik azóta is arról a napról: „Az első hetekben, hónapokban azt hittem, soha többé nem leszek képes másra gondolni, csak a robajra, amivel becsapódott a gép.

Azután minden visszatért a rendes kerékvágásba, de az a nap kitörölhetetlen volt az emlékeimből."

Bobby Charlton, aki a Manchester United történelmében a legfényesebb pályafutással büszkélkedhet, Sir Matt Busbyról, a Főnökről, „az United atyjáról” beszélt, valamint milyen élesen látta maga előtt a meghalt játékosai arcát, amikor a Busby-bébi a tragédia tizedik évfordulóján megnyerték a BEK-et. Abban valamennyien egyetértettek, hogy a halott játékosok hatalmas terhet raktak az élőkre. Ne feledjük, a világ egyik legjobb futballcsapatának játékosai ültek a felhők szélére, olyan emberek, akiknek csodálatos tehetségük, ezáltal küldetésük volt.

A még élők társak azt sugallták München Riemi repülőtérének betonján: férfihoz méltóan vitték egész életükben vállukon a terhet, nagyra tették azt a klubot, amelyet szerette a világban „vörös ördögöknek” becéztek.

Pedig 1958. február 6 óta angyalok vigyázzák.

Az áldozatok tiszteletére 2001 óta a szurkolók minden évben, február 6-hoz a legközelebb eső hazai mérkőzés napján összegyűlnek a Müncheneri Tragédia Emléktáblájánál és közösen eléneklik a *'The Flowers of Manchester'* című dalt.

<http://focitortenelem.blogspot.hu/>

DR. DRÁBIK JÁNOS
100 ÉVVEL TRIANON UTÁN
DVD A trianoni gyaláztatról tabumentesen

„Egy film amelyet minden
magyarnak látnia kell”

Ajánló